

Pla comarcal de prevenció i atenció a les conductes addictives del Consell Comarcal del Vallès Occidental 2023-2026

1. PRESENTACIÓ

El **Pla d'Actuació Comarcal (PAC)**, en el seu **Eix 2. Inclusió i cohesió social**, preveu en la línia de 2.12.3 (Joventut) la proposta, disseny, execució i avaluació d'accions i projectes en l'àmbit de joventut des del treball en xarxa amb els ajuntaments de la comarca i agents del territori. Amb aquesta finalitat des del Consell es treballa de manera transversal per poder dissenyar plans d'actuació en diferents àmbits.

Objectiu: conèixer quina és la situació actual del territori amb relació al consum de substàncies addictives i l'ús de pantalles entre els col·lectius més joves i **reforçar així els ens locals de la comarca** en la seva **tasca de promoció de la salut i prevenció de conductes de risc** relacionades amb l'ús de drogues i pantalles, tot fomentant estratègies per reduir els factors de risc de l'inici d'aquesta tipologia de conductes, així com potenciar els factors protectors.

2. INTRODUCCIÓ I PRINCIPIS RECTORS

Àrea d'influència del Pla: Vallès Occidental. Ofereix recursos i suport als **municipis** de la comarca amb menys volum de població (<20.000h) o que no disposen de pla de prevenció. Les propostes que sorgeixen d'aquest Pla es coordinaran amb les accions que ja es duen a terme en els municipis de la comarca que disposen de pla de prevenció.

Població objecte d'estudi: el Pla es regeix pel **principi d'universalitat**; s'adreça a totes les franges d'edat de la **població del Vallès Occidental** fent especial èmfasi sobre la població **infantil, adolescent i jove**.

Temàtiques per tractar: consum de **drogues** i usos de **pantalles**, principalment.

Principis rectors del Pla:

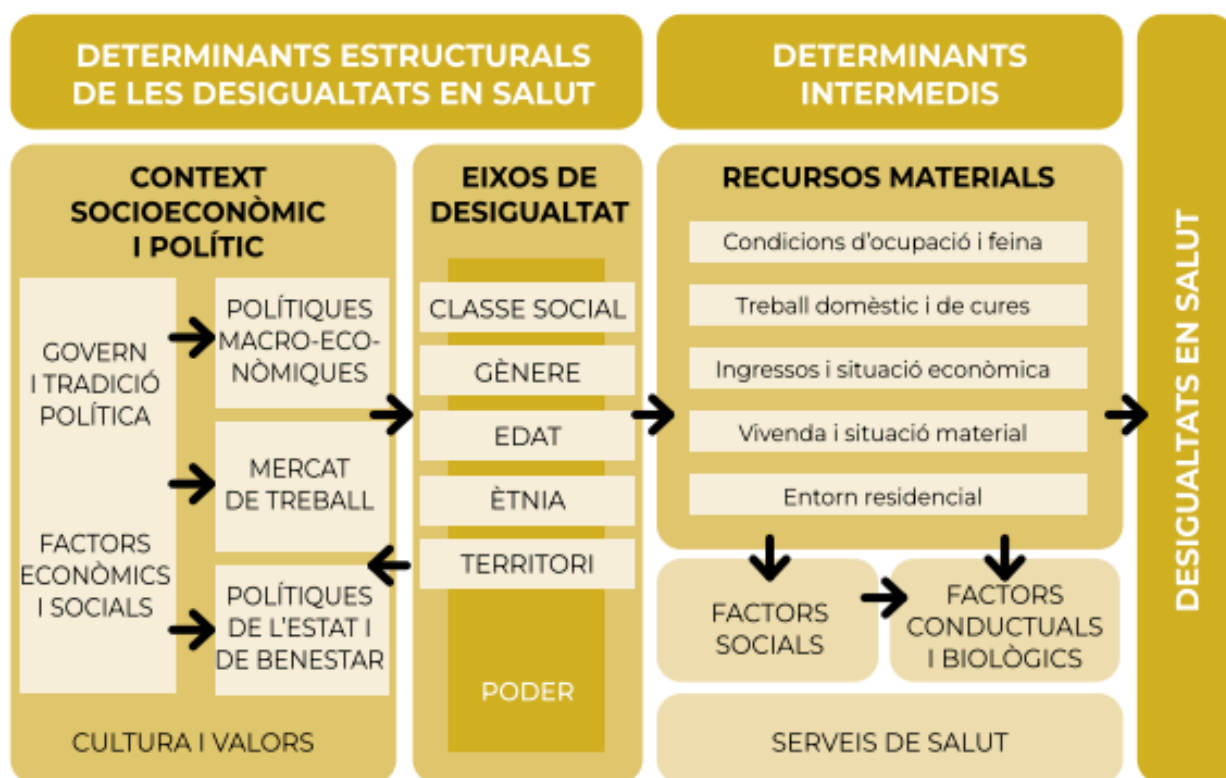
El Pla es vincula amb els següents objectius de desenvolupament sostenible (ODS) del'Agenda 2030:

Font: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/news/communications-material/>

3. MODEL TEÒRIC

3.1 Model ecosocial: posa en el centre la necessitat de fer front als nombrosos **determinants econòmics, socials i culturals**, més enllà dels **factors genètics i individuals**, que configuren les maneres de consumir i d'emmalaltir relacionades amb les drogues i les addiccions comportamentals.

Font: Determinants de les desigualtats en salut. Adaptada per l'Agència de Salut Pública de Catalunya (2008), de Navarro (2004) i Solar i Irwin (2007).

3.2 **Salutogènesis:** la recerca i l'acció es centren en factors generadors de salut. És la base del model d'actius. El model d'actius dona suport a la salut i al benestar dels individus per mitjà de l'autoestima, de les estratègies d'afrontament, de les habilitats de resiliència, de les relacions, de les amistats, dels coneixements i dels recursos personals. **Les comunitats s'empoderen per orientar el seu futur i crear recursos generadors de salut.**

Un *actiu* és «qualsevol factor (o recurs) que millora la capacitat de les persones, dels grups, de les comunitats, de les poblacions, dels sistemes socials i/o de les institucions per mantenir i conservar la salut i el benestar, així com per **ajudar a reduir les desigualtats en salut**».

4. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA DEL PLA

Taula política	Comissió tècnica comarcal	Grup motor de la comissió tècnica
<p>Aprovar el pla de treball anual que presenti la Comissió Tècnica. Dotar anualment de suport econòmic el Pla. Nomenar els membres del Grup Motor de la Comissió Tècnica. Proposar els projectes que es considerin prioritaris per al Pla.</p>	<p>Gestionar els encàrrecs de la taula política. Participar en el procés d'elaboració del Pla de prevenció en les fases de: Elaboració del diagnòstic. Descripció d'objectius. Proposta d'activitats. Pla de treball anual. Marcar les línies de treball estratègiques que han de guiar l'elaboració del pla de treball anual. Seguiment i dinamització de les accions del Pla. Recollir indicadors sobre les accions que es desenvolupen en el marc del Pla. Reunir-se periòdicament per fer el seguiment i avaluació del pla de treball anual.</p>	<p>Participar en el procés d'elaboració del Pla de prevenció en les fases de: Presentar a la Comissió Tècnica propostes per a l'elaboració del Pla. Redactar la proposta de Pla, d'acord amb les línies marcades per la Comissió Tècnica. Elaborar el pla de treball anual, d'acord amb les línies marcades per la Comissió Tècnica. Fer el seguiment de les accions que es duguin a terme, la seva avaluació i les propostes de millora. Presentar a la Comissió Política l'avaluació de les activitats desenvolupades al llarg de l'any i la proposta de pla de treball per a l'any següent.</p>
<p>Formada per representants polítics del Consell Comarcal.</p>	<p>Formada per personal tècnic i agents de la comarca procedents de tots els àmbits implicats en la implementació del I Pla.</p>	<p>Formada per un petit grup de personal tècnic membre de la Comissió Tècnica especialista en conductes addictives.</p>

5. DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

Consultar l'informe publicat ***Diagnosi de la situació actual respecte al consum de drogues i ús depantalles al Vallès Occidental, 2022*** (o el resum que apareix al Pla).

6. OBJECTIUS DEL PLA I POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Objectiu general: Reforçar els ens locals de la comarca en la seva tasca de promoció d'hàbits saludables i prevenció de conductes addictives orientada a disminuir les conductes de risc relacionades amb l'ús de drogues i pantalles, tot fomentant estratègies per reduir els factors de risc de l'inici d'aquesta tipologia de conductes, així com potenciar els factors protectors.

Objectius específics:

Informació, comunicació i sensibilització

- Informar, sensibilitzar i estimular la percepció, en la població general, en relació amb les conductes de risc relacionades amb el consum de drogues i els usos de pantalles.
- Generar processos d'influència i canvi d'actituds envers les conductes de risc relacionades amb el consum de drogues i els usos de pantalles.
- Promoure programes preventius en l'àmbit educatiu, ocupacional, cultural i de lleure adreçats a la infància, l'adolescència i la joventut, tenint en compte les vulnerabilitats i les oportunitats d'aquestes etapes del cicle vital.
- Posar a l'abast de la ciutadania informació objectiva i contrastada sobre drogues i pantalles.

Prevenció i reducció de riscos

- Dotar d'eines adolescents i joves per reflexionar críticament sobre el consum de drogues.
- Dotar d'eines infants, adolescents i joves per reflexionar críticament sobre els usos de pantalles.
- Dotar d'eines infants, adolescents i joves amb situacions de més vulnerabilitat per reflexionar críticament sobre les conductes addictives.
- Impulsar accions de prevenció social i comunitària que promoguin l'empoderament de les famílies i dels professionals de l'educació, a fi d'assumir un rol actiu en la protecció i el desenvolupament d'infants, adolescents i joves.
- Dotar d'eines les famílies per prevenir les conductes addictives.
- Dotar d'eines les famílies amb situacions de més vulnerabilitat per prevenir les conductes addictives.
- Dotar d'eines els professionals per prevenir les conductes addictives des dels seus àmbits d'intervenció.
- Estructurar la planificació de l'oferta d'activitats preventives amb infants, adolescents i joves que s'ofereixen a la comarca.

Detecció, intervenció i seguiment

- Millorar la detecció precoç de situacions de risc relacionades amb el consum de drogues i els usos de pantalles.
- Contribuir a la disminució de la problemàtica individual, familiar i social que plantegen les conductes de risc mitjançant intervencions comunitàries des del sistema d'atenció social, tot promovent i reforçant activitats coordinades entre els diferents serveis i programes.
- Oferir serveis d'assessorament en el consum de drogues i l'ús de pantalles.
- Oferir una resposta educativa a les conseqüències legals derivades del consum de drogues.
- Influir en col·lectius específics amb situacions de més vulnerabilitat, de manera que es fomenti la inclusió social adaptant les activitats de prevenció a les seves característiques específiques: persones amb una discapacitat, amb una problemàtica de salut mental, amb VIH, col·lectius de persones immigrants, amb característiques ètniques i culturals minoritàries o del col·lectiu LGTBIA+, i tenint en compte els diferents processos del cicle vital.
- Fomentar la implicació i la participació dels diferents agents i les diferents entitats socials relacionades amb la prevenció social i comunitària de les conductes de risc per optimitzar els recursos de la comunitat i reforçar les xarxes socials que hi hagi.
- Dur a terme intervencions adreçades a reduir els riscos associats al consum de drogues en espais d'oci i lleure.

- Dur a terme intervencions adreçades a reduir els riscos associats als usos de pantalles en espais d'oci i lleure.

Planificació i coordinació

- Fomentar la participació i la implicació de la població del Vallès Occidental en la prevenció del consum de drogues i la promoció dels bons usos de les pantalles.
- Difondre les accions dutes a terme en el marc del Pla comarcal de prevenció i atenció a les conductes addictives.
- Donar a conèixer i facilitar l'accés als recursos de prevenció i atenció existents al territori.
- Recollir informació sobre la situació actual respecte als consums de drogues i els usos de pantalles a la comarca.
- Potenciar el treball transversal i coordinat dels diferents àmbits participants en el Pla.
- Promoure una mirada realista i centrada en la promoció de la salut i el benestar emocional, la prevenció de conductes addictives i la reducció de riscos.
- Incloure la perspectiva de gènere en totes les accions dutes a terme en el marc del Pla.

Els objectius específics han estat formulats tenint en compte a quina població es dirigeixen:

- Població general.
- Infants (de 6 a 12 anys).
- Joves adolescents (de 13 a 18 anys).
- Joves (més de 18 anys).
- Famílies.
- Professionals del municipi.
- Gent gran.
- Persones que poden patir discriminació (per l'origen, la raça, la religió, la situació socioeconòmica, col·lectiu LGTBIA+, etc.).
- Persones amb discapacitat, amb dependència o malaltia.

7. ESTRUCTURA DEL PLA: EIXOS DE TREBALL, ÀMBITS D'ACTUACIÓ I NIVELLS D'INTERVENCIÓ

Eix de treball	Àmbits d'actuació*	Nivells d'intervenció**
Prevenició i món educatiu	Educatiu	Prevenició universal
Prevenició i oci	Familiar	Prevenició selectiva
Prevenició i comunitat	D'oci i lleure	Prevenició indicada
Coordinació i planificació del Pla	Comunitari	
Investigació i coneixement	Salut	
	Mitjans de comunicació	
	Planificació i gestió del Pla	
	Dades epidemiològiques	

*En aquest primer Pla no s'inclou l'àmbit laboral ni l'àmbit ambiental-estructural.

**La prevenició determinada és aquella destinada al col·lectiu diagnosticat de dependència/addicció, aquest col·lectiu no queda inclòs com a població diana d'aquest Pla.

8. PLA D'ACCIÓ 2023-2026

S'han previst **29 actuacions**. Cada actuació es presenta a través d'una fitxa que inclou (pgs. 42-71 del Pla): l'**eix de treball** en el qual se situa l'acció, l'**àmbit d'actuació**, el **nivell d'intervenció**, els **objectius específics** a què respon l'acció, l'**actuació proposada**, la **prioritat** atorgada per la Comissió Tècnica, la **població diana** (pot ser població beneficiària directa o indirecta), els **agents implicats** (professionals que lideren o impulsen i professionals que participen en l'execució i gestió d'aquesta acció), els **indicadors**: (dades que cal recollir per fer el seguiment i l'avaluació de l'execució d'aquesta acció), els **instruments d'avaluació**: eines que s'utilitzaran per obtenir i recollir els indicadors definits, **observacions**: aspectes que cal tenir en compte per al bon funcionament d'aquesta acció i com s'aplica la **perspectiva de gènere**: de manera orientativa i no exhaustiva, s'indica com es concreta la incorporació de la perspectiva de gènere en cada actuació per tal de promoure la seva aplicació de manera transversal i específica.

9. PLA DE TREBALL 2023-2026

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.1.1. Aplicació de 2 programes de prevenció universal de conductes addictives a centres educatius de la comarca.		X	C	C
A.1.2. Aplicació de 2 formacions anuals a centres educatius de la comarca sobre el consum de drogues, l'ús de pantalles i altres conductes de risc.		X	C	C
A.1.3. Implementació d'l protocol per any a centres educatius de la comarca sobre detecció i derivació per consum de drogues i usos de pantalles problemàtics.		X	C	C

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.1.4. 4 patrullatges anuals dels cossos de seguretat al voltant dels centres educatius de la comarca.	X	C	C	C
A.1.5. 2 coordinacions anuals amb referents a la comarca del Programa Salut i Escola i el Programa de Benestar Emocional i Salut Comunitària.	X	C	C	C
A.1.6. Aplicació de 4 tallers preventius anuals amb famílies de la comarca sobre ús de pantalles, consum de drogues i altres conductes de risc.	X	C	C	C
A.1.7. Aplicació d'1-2 programes preventius anuals amb famílies de la comarca en matèria d'addiccions i conductes de risc.		X	C	C
A.1.8. Realització de 2 actuacions anuals per vincular infants, adolescents i joves a institucions prosocials a la comarca.	X	C	C	C
A.2.1. Aplicació de 1 formació anual per a joves que vulguin actuar com a agents de salut a la comarca.	X	C	C	C

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.2.2. Realització de 3 intervencions preventives i de reducció de riscos anuals a zones d'oci nocturn de la comarca.	X	C	C	C
A.2.3. Aplicació d'1 formació bianual de dispensació responsable de begudes alcohòliques amb professionals del sector d'hoteleria de la comarca.		X		X
A.2.4. 4 patrullatges anuals dels cossos de seguretat al voltant de zones d'oci nocturn de la comarca.	X	C	C	C
A.2.5. 2 coordinacions anuals amb referents a la comarca de protocols d'actuació davant les violències sexuals.	X	C	C	C
A.2.6. Aplicació del projecte "Us espai públic i festes" a la comarca.		X	C	C
A.3.1. Implementació d'1 protocol alternatiu a la sanció administrativa per consum de drogues a la via pública per any a la comarca.		X	C	C

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.3.2. Aplicació de 2-3 tallers anuals de reducció de riscos i prevenció de conductes de risc a la comarca.		X	C	C
A.3.3. Aplicació d'1 formació anual sobre abordatge educatiu de les conductes addictives a professionals de la comarca.	X	C	C	C
A.3.4. Sol·licitació i implementació de l'exposició Controles? a 1 municipi de la comarca per any.	X	C	C	C
A.3.5. Implementació d'1 servei d'assessorament en conductes addictives per any que atengui als municipis que no disposen d'aquest servei.		X	C	C
A.3.6. Implementació d'1 antena comarcal del Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències SPOTT a la comarca.				X
A.3.7. Realització de 3 coordinacions anuals amb serveis especialitzats en conductes addictives de la comarca (xarxa de professionals).	X	C	C	C

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.3.8. Elaboració bianual d'1 campanya preventiva, de sensibilització i de reducció de riscos a la comarca.		X		X
A.3.9. Elaboració i difusió d'1 material del servei de benestar emocional i assessorament en conductes de risc en el marc del Pla a la comarca, així com de les diferents actuacions.		X	C	C
A.3.10 Implementació i difusió de campanyes anti-estigma en salut mental i addiccions.		X	C	C
A.4.1. Realització anual d'una reunió entre el Grup Motor i la Comissió Tècnica.	X	C	C	C
A.4.2. Realització anual de les reunions que es requereixin entre el Grup Motor i equips de treball específic.	X	C	C	C
A.4.3. Realització d'1 coordinació anual entre professionals referents en conductes addictives de municipis de la comarca.	X	C	C	C

Actuacions	2023	2024	2025	2026
A.4.4. Realització d'l coordinació anual entre professionals referents de Plans preventius de municipis de la comarca.	X	C	C	C
A.5.1. Elaboració d'un informe o gràfic amb les dades sobre consums de drogues, usos de pantalles i altres conductes de risc a la comarca.				X

Llegenda

X: Accions promogudes o impulsades des del Consell Comarcal amb la col·laboració d'altres agents municipals, supramunicipals i/o entitats.

C: Accions de continuïtat, que un cop iniciades "X" amb anterioritat, requereix que l'any "C" aquella actuació sigui reproduïda de nou.

10. DELIMITACIÓ DELS PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

Les accions proposades estan avalades per l'aplicació de programes que han demostrat l'efectivitat a partir de factors relacionats amb el disseny i els continguts.

Es preveu una **avaluació del procés, dels resultats** i formulació de **propostes de millora**.

11. AGRAÏMENTS

Consultar al Pla.

12. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Consultar al Pla.

ANNEX: marc legal, marc planificador, marc teòric.